

TÜRKİYE HAYVANILIĞINDA KABA YEM SORUNLARI VE ÇÖZÜM YOLLARI ÇALIŞTAYI SONUÇ RAPORU

21-22 Haziran 2021 tarihleri arasında Muş Alparslan Üniversitesi tarafından çevrimiçi ortamda düzenlenen “Türkiye Hayvancılığının Kaba Yem Sorunları ve Çözüm Yolları” Çalıştayı'nda çayır-mera yönetimi ve ıslahı konusunda sunulan 3, yem bitkileri üretimi konusunda sunulan 3 ve yemler ve hayvan besleme konularında sunulan 6 bildiri sonucunda aşağıdaki öneriler hazırlanmıştır.

1. 4342 sayılı Mera Kanunu çerçevesinde ülkemizdeki meraların tespit, tahdit ve tahsis çalışmalarının en kısa sürede sonuçlandırılması için gerekli önlemlerin alınması,
2. 1969 yılına kadar mera olarak kullanılan ve halen orman arazisi olarak kabul edilen 7 milyon ha’lık çalılık alanın Dünya’nın diğer ülkelerinde olduğu gibi tekrar mera olarak tespit ve tahsisinin yapılması için gereken düzenlemelerin yapılması ve çalı formasyonunun mera ıslahında kullanılması,
3. Ülkemizin en değerli yenilenebilir doğal yem kaynaklarından olan meraların farklı amaçlarla (turizm, madencilik, kentsel dönüşüm vb.) tahsis amacı dışına çıkartılmasını önlemek için gerekli tedbirlerin alınması,
4. Meraların sürdürülebilir kullanımının sağlanması için meradan yararlanan hayvan sahiplerinden otlatma bedellerinin mutlaka alınması ve bu bedellerin çiftçiye verilen değişik amaçlı desteklerden tahsil edilmesi,
5. Orman teşkilatı ile iş birliği yapılarak orman içi ve orman altı meraların kullanım ve ıslahı çalışmalarına etkinlik kazandırılması,
6. Meraların sürdürülebilir ıslahı ve idaresi için farklı kiralama modellerinin geliştirilmesi,
7. Bakanlık taşra teşkilatlarında mera idaresi ve kullanımı konusunda eğitim almış ve tecrübe kazanmış teknik personelin farklı alanlarda istihdamının engellenmesi,
8. Mera ıslahı projeleri için gerekli olan mera tipi tohum, alet ve makina, özellikle mera mibzeri temini ile ilgili dar boğazların giderilmesine yönelik tedbirlerin alınması,
9. Meraların göçerlere kiralanmasında, kiralayanların kira sözleşmesine bağlı kalmalarının yapılacak sıkı denetimlerle sağlanması,
10. Yem bitkileri tohumluğu üretimi amacıyla TİGEM ve özel sektör iş birliğinin özendirilmesi,
11. Türkiye’de özel sektör, üniversiteler ve araştırma enstitüleri tarafından geliştirilen ve tescil ettirilen yerli yem bitkisi çeşitlerinin tohumluk üretiminin ve kullanımının teşvik edilmesi,

12. Ülkemizdeki kaliteli kaba yem açığının kapatılması amacıyla özellikle ot verimi yüksek olan yem bitkisi türlerinin (sorgum, darılar ve Brassica türleri vb.) yetiştiriciliğinin teşvik edilmesi,
13. Ülkemizde halen üretilen yem bitkisi türlerinin çeşitlendirilmesi, farklı ekolojiler ve marjinal alanlar için yeni yem bitkisi türlerinin üzerinde durulması,
14. Resmî kurumlar tarafından yapılan yem bitkisi çeşit tescili başvurularından ücret alınmaması için gerekli girişimlerde bulunulması,
15. ‘Nadas Alanlarının Daraltılması Projesi’nin yeniden başlatılması, nadas alanlarının üretime kazandırılması projesinin genişletilmesi, bu alanlarda yem bitkileri üretiminin teşvik edilmesi.
16. Tarım ve Orman Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) bünyesindeki araştırma enstitülerinde yem bitkileri ve çayır ve mera konusunda çalışan araştırmacı sayısı son derece azalmıştır. Üniversitelerimizde bu konuda yüksek lisans ve doktora çalışması yapan araştırmacıların doğrudan veya sınavla söz konusu kurumlarda istihdam edilmesi için çalışmalar yapılması,
17. Kamu kurumları tarafından yurt dışından araştırma amaçlı tohumluk materyal getirtilmesinde uygulanan prosedürün ülkemiz biyogüvenliğini tehlikeye düşürmeyecek şekilde basitleştirilmesi ve hiçbir ticari değeri olmayan söz konusu materyal için farklı amaçlarla talep edilen ücretlerin kaldırılması,
18. Kamu kurumları tarafından sürdürülen yem bitkileri ıslah araştırmalarında rekabet edebilir stabil çeşitlerin ortaya çıkartılması için bilimsel olarak geçerli ıslah şemalarının uygulanmasının sağlanması,
19. Kaba yem üretim planlamaları yapılırken, hayvanların kaba yem ihtiyacının hesaplanmasında; hayvanların yaşama payı ihtiyacının karşılanmasının yanı sıra bir kısım verim payı ihtiyacının da kaba yemlerle karşılanmasının dikkate alınması,
20. 31.07.1998 tarihli Resmî Gazete’de yayınlanan Mera Yönetmeliği’nin 25.04.2001 tarihli Resmî Gazete ile değiştirilen 6. maddesinin;
(a) fıkrasında yer alan Büyükbaş Hayvan Birimine (BBHB) çevirme katsayılarının; hayvanların günümüz koşullarındaki canlı ağırlıkları ve verim düzeyleri dikkate alınarak, içerisinde hayvan besleme uzmanlarının da bulunduğu bir komisyon tarafından yeniden belirlenmesi,
(b) fıkrasında belirtilen ‘hayvanlara günlük yedirilecek kuru ot miktarı için canlı ağırlığının %2.5’u’ ifadesinin ‘hayvanlara günlük canlı ağırlığının %2.5’u kadar kuru madde karşılığı kaba yem’ olarak düzenlenmesi,
21. TÜİK veri tabanında 2010 yılından itibaren ‘yeşil ot üretimi’ verilmekte, ancak ‘kuru ot üretimi’ verilmemektedir. Ülkemiz kuru ot ihtiyacının hesaplanmasında esas olmak üzere veri tabanında 2010 yılı öncesinde olduğu gibi ‘yeşil ot üretimi’ ve ‘kuru ot üretimi’ miktarlarına ayrı ayrı yer verilmesi,
22. Yem bitkileri ve diğer bitkisel yem materyalinin öncelikle hayvan beslemede kullanımının sağlanması için gerekli tedbirlerin alınması, izinsiz olarak farklı amaçlarla kullanımının engellenmesi,

23. Kaba yem borsasının ivedilikle kurulması,
24. Yem bitkileri desteklemelerinde kalite ve ürün miktarının dikkate alınması,
25. Suni mera tesisi teşviklerinin artırılması,
26. Küresel ısınma ve iklim değişiklikleri dikkate alınarak sıcağa ve kurağa dayanıklı yem bitkileri tür ve çeşitlerin yetiştiriciliğinin teşvik edilmesi,
27. Düşük kaliteli kaba yemleri ve kalitesiz meraları değerlendirebilecek hayvan tür ve ırklarının korunması ve bu üretim şeklinin muhafazasının teşvik edilmesi,
28. Ülkemizde sıklıkla karşılaşılan ve gündeme getirilen saman ile ilgili sorunlara ilişkin olarak;
 - a) Hububat hasadında, Tarım İlçe Müdürlüklerinin tane kayıplarının kontrolünde olduğu gibi, sap kayıplarını azaltmak amacıyla (sap yüksekliğinin ölçülmesi gibi) kontroller yapması,
 - b) Kayıplara yol açmayacak şekilde, sap yere düşmeden, ikinci bir yakıt harcaması yapılmadan, saman ya da balya yapabilen özelliğe sahip biçerdöver sayısının artırılması için çaba gösterilmesi,
 - c) Sap ve samanları, farklı metotlarla işleyerek daha değerli yemlere dönüşümünü sağlayacak büyük ölçekli ve çiftlik bazlı projelere TÜBİTAK ve TAGEM tarafından öncelik verilmesi,
29. Mera komisyonlarında üniversitelerden ve damızlık yetiştiricileri birliklerinden konu uzmanı birer temsilci bulundurulması,
30. Ağırlıklı olarak hatalı yapılan silaj ya da nemli balyalanan kaba yemlerden kaynaklandığı düşünülen botilismus hastalığının pek çok işletmede önemli bir sorun haline geldiği görülmektedir. Sorunun çözümünde, koruyucu önlem olarak ‘botilismus aşısı’ önemli oranda fayda sağlamaktadır. Bu hastalık konusunda yetiştirici seviyesinde yapılacak çalışmalar ile farkındalık oluşturulması, ayrıca aşının devlet tarafından ücretsiz olarak yapılmasının sağlanması,
31. Hayvansal ürünlerin kalitesini artırma yönünde olumlu etkisi olan kaliteli kaba yemlerin tespit edilmesi, yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması, korunga başta olmak üzere çeşitli yem bitkilerinin hayvansal ürün kalitesi üzerine etkilerine yönelik araştırma projelerine TÜBİTAK ve TAGEM tarafından öncelik verilmesi,
32. Özellikle süt sığırları için silaj yapımının teşvik edilmesi, silajın uygun tekniklerle yapılması, besin madde kayıplarının en aza indirilmesi ve muhafazasına dikkat edilmesi, bu konularda hayvan yetiştiricilerine eğitim verilmesi,
33. Yem bitkilerinin kuru ot ve silaj olarak muhafazasının usulüne uygun olarak yapılması, depolama kayıplarını en aza indirecek tedbirlerin alınması, kurutma ve silolama muhafaza yöntemlerinin dışında alternatif yöntemlerin de uygulamaya konulması,
34. Antimetanojenik etkisi yüksek olan yemlerin ve ağaç yapraklarının hayvan beslemede kullanımının sağlanması ve çevre kirliliğinin önüne geçilmesi,

Prof. Dr. Esvet AÇIKGÖZ (Uludağ Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet GÖKKUŞ (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)

Prof. Dr. Rüştü HATİPOĞLU (Çukurova Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa TAN (Trakya Üniversitesi)

Prof. Dr. Yaşar KARADAĞ (Muş Alparslan Üniversitesi)

Prof. Dr. Binali ÇOMAKLI (Atatürk Üniversitesi)

Prof. Dr. İbrahim AK (Uludağ Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet ALÇİÇEK (Ege Üniversitesi)

Prof. Dr. Behiç COŞKUN (Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi)

Prof. Dr. Betül Zehra SARIÇİÇEK (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. İsmet TÜRKMEN (Uludağ Üniversitesi)

Prof. Dr. Gülcan DEMİREL (İstanbul Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Hülya HANOĞLU ORAL (Muş Alparslan Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mahir ÖZKURT (Muş Alparslan Üniversitesi)

Dr. Şerafettin ÇAKAL (Doğu Anadolu Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürü)

Ziraat Mühendisi Mehmet AYDIN (Muş İl Tarım ve Orman Müdürü)

Ziraat Yüksek Mühendisi Kağan TAN (Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü)